

Vzpomínka na jeden vydařený „nemajáles“

10.1.2023 - Vlastimil Kočvara | Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava

Tím spíše, že mnoho jiných pozdějších prožitků překryly ty starší, které jsou proto určité ovlivněny mlhou zapomínání.

Studium na „báni“, jak jsme ve studentském žargonu nazývali naši alma mater, jsem začal na fakultě bánského strojírenství v roce 1956. Tehdy měla škola tři fakulty, vlastně čtyři. Tou poslední, neoficiální, byla restaurace na Poštovní ulici vedle bývalé hlavní ostravské pošty, Ostraváci ji znali jako hospodu U Rady. Avšak na průčelí budovy visela kromě oficiální reklamy amatérsky zhotovená cedule „Pivní fakulta VŠB“, což značně iritovalo městské funkcionáře. To způsobovalo opakované úředně nařízené odstranění této cedule, kterou však po nedlouhém čase opět někdo ze studentů na patřičné místo zavěsil.

Studium i život na vysoké škole se podstatně lišil od předchozích let, které jsme strávili na středních školách. Byl však daleko od těch „akademických“ podmínek, o nichž jsme slyšeli od našich rodičů či o hodně starších kolegů, protože po „vítězném únoru 1948“ byly i vysoké školy vedeny v duchu socialistické ideologie, s níž se akademické zásady příliš nesrovnávaly. Přesto ve druhé polovině padesátých let došlo k určitému uvolnění. Soudím tak z toho, že zatím co v prvním ročníku byly přednášky povinné a účast na nich byla kontrolována a ke zkouškám jsme chodili v ucelených studijních skupinách, na které byly ročníky rozděleny a v termínech stanovených vedením fakulty, od školního roku 1957/58 se účast na přednáškách stala nepovinnou a ke zkouškám jsme se mohli přihlásit individuálně v řadě vypsanych termínů.

Je jisté, že to pro studenty bylo daleko výhodnější, protože si každý mohl podle svých schopností přizpůsobit svůj studijní program. Snad i z pocitu tohoto uvolnění procitla u studentů myšlenka na uspořádání studentského majáles, které se už nějakou dobu nekonaly vzhledem k určitým „nežádoucím“ jevům, jež byly s majálem v Praze či Olomouci v předchozích letech spojeny. Naše město vzdálené od centra tím nebylo zasaženo, takže myšlenka na uspořádání majálesu našla velmi živnou půdu. Na fakultách školy se ustavily organizační skupiny, do nichž se zapojili aktivní studenti a s velkým zájmem začaly přípravné práce. K této organizační skupině na fakultě jsem patřil i já. Protože v té době na vše muselo být povolení, někdo z hlavních organizátorů podal příslušnou žádost – protože jsme u toho neparticipovali, tak nevím, kdo a komu to adresoval – ale brzo přišla odezva. A byla to pro nás studená sprcha.

Požadavek na majáles byl zamítnut s odůvodněním, že není „socialisticky“ přípustné, aby si studenti organizovali nějakou vlastní akci, která svým názvem i obsahem ignoruje podstatnou část naší mládeže, to je dělnickou, neboť ona je hlavní nadějí úspěšné cesty k socialismu. Takže jediná možnost je uspořádat akci společnou. Pod tímto tlakem tedy organizační výbory odsouhlasily, že místo studentského majálesu se bude konat „festival studentské a dělnické mládeže“. A tak se také stalo. Přípravy tedy pokračovaly dále podle plánu. Aby obyvatelstvo bylo dobře informováno, bylo nějaký týden před festivalem dohodnuto využít k propagaci volná místa k propagačním heslům. Dobrovolníci si opatřili kýble s vápnem a štětcem, a tak se jednoho rána Ostrava probudila popsána na volných plochách propagačními hesly od Přívozu po Vítkovice a Mariánské hory. Byly to vtipné i méně chytré slogany, mnohé – jak už to u studentů bývá, velmi recesistní – s cílem pozvat občany Ostravy na festival. Dnes už neumím nápisy reprodukovat, ale ten největší, protože byl v centru města, si pamatuji. Tehdy totiž téměř ve středu města ještě stála stará Karolina s vedlejší Žofinskou hutí, jejichž průmyslový areál byl ohraničen dvoumetrovou zdi podél Gottwaldovy třídy – dnes Třídy 28. října – táhnoucí se od Frýdlantského mostu až po hotel Palace, která se ke vhodnému využití

přímo nabízela. Takže na zdi stálo: I ta sviňa Karolina na festival prach nám dýmá.

Netušili jsme, že nejen tímto, ale i dalšími podobnými nápisy jsme šlápli na kuří oko místním ideologům. Odezva byla rychlá. Organizátoři byli sezváni na schůzku, kde byli účastníci přítomnými politickými představiteli „seřváni“ za pochybenou aktivitu, protože naše hesla znevažovala budovatelské úsilí našich dělníků a hanobila náš socialistický průmysl. A dostali jsme ultimátum: Buď budou všechna hesla odstraněna nebo bude povolení k uspořádání festivalu zrušeno. Pro příště musí být každý takový počín předem schválen, což se týkalo i případných transparentů či hesel v průvodu. V zájmu festivalu jsme se tedy museli podvolit a tak následné noci vyšli dobrovolníci opět do ostravských ulic aby nápisy zabílili. Nové ráno pak zastihlo tehdy černou Ostravu s mnoha bílými plochami, které do doby než na ně opět napadal popílek a saze z četných ostravských komínů město velmi prosvětlyly. Festival se ale mohl uskutečnit.

Ve stanovený den jsme se sešli v poměrně hojném počtu na shromáždění na Fifejdách – dnešním Náměstí republiky – odkud průvod pokračoval hlavními ulicemi města až za šachtu Jindřich, kde se postupně rozpouštěl. Nevím nebo možná jsem si nevšiml, zda se festivalu zúčastnila nějaká dělnická mládež, která se tehdy učila v několika Státních učilištích pracovních záloh, jež byla v Zábřehu, v Ostravě na Výstavní ulici a dalších částech města. Průvod za značné pozornosti obyvatel města proběhl poměrně klidně s řadou vtipných alegorií a masek a s obvyklými taškařicemi, jako mazání sazemi, stříkání vodou a podobně. Došlo i na nějaká provolání zábavných hesel, byť nebyla povolena. Pozornost – i novinářskou – vzbudila alegorie charakterizující tehdejší stav ostravského ovzduší: Jeden z účastníků průvodu popoháněl před sebou dvě uvázané husy, jimž na dlouhém krku visely cedulky: Když jsme s průvodem vyšly, byly jsme bílé. Jejich barva na konci průvodu skutečně výmluvně svědčila o tom, jak se nám tehdy v Ostravě dýchalo.

Konečné hodnocení celé akce bylo ambivalentní. Chtěli jsme majáles, ten nebyl, ale přece se nám jen podařilo uskutečnit studentskou recesi i když pod jinou „firmou“. Vyhověli jsme požadavku, abychom se spojili s mládeží dělnickou, avšak spoluúčast byla pochybná, pokud vůbec nějaká byla. Ale faktem zůstává, že do doby, než jsem z fakulty a také z Ostravy odešel, ale ani v několika dalších letech jsem se o festivalu ani majalesu nedoslechl. U studentů asi nebyl zájem a u veřejných činitelů zase obavy, že by takovou záležitost „neuhlídali“ a mohla by být politicky zneužitá. Odvozují to z toho, že jsme v dalším ročníku nemohli ani uskutečnit připravovaný skok přes kůží, který patří k tradicím na naší alma mater. Bylo to zdůvodněno tím, že tento starý, buržoázní a prý i prušácký zvyk není slučitelný s profilem „socialistického studenta“ na Vysoké škole bánské. Jsem rád, že se tehdejší ideologové mýlili a staré tradice se zase udržují.

<https://www.vsb.cz/magazin/cs/detail-novinky?reportId=44717>